

Ensiapupäivystyksen laatuohjeet

Ensiapupäivystyksen laatuohjeet

Hyväksytty

Suomen Punaisen Ristin ensiapu- ja terveystoiminnan
asiantuntijatyöryhmässä 18.11.2021

Päsihteerin hyväksymä 31.3.2022

SISÄLTÖ

SISÄLTÖ.....	3
JOHDANTO	5
OSASTON LAATUOHJEET.....	6
ENSIAPURYHMÄN LAATUOHJEET	7
ENSIAPUPÄIVYSTÄJÄN LAATUOHJEET	9
Ensiapupäivystyksessä toimimisen edellytykset	9
Harjoittelijana toimimisen edellytykset.....	9
Päivystäjänä toimimisen edellytykset	10
Päivystysoikeuden ylläpitäminen	10
Päivystysoikeuden peruminen.....	10
Päivystäjälle suositeltavat lisäkoulutukset.....	11
PIIRIEN LAATUOHJEET	12
KESKUSTOIMISTON LAATUOHJEET	13
ENSIAPUPÄIVYSTYKSEN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTÄMINEN	14
1. Tieto osastosta	14
2. Tarjouspyynnön ja/tai tilauksen jättäminen.....	14
3. Riskikartoituksen ja ensiapusuunnitelman tekeminen	15
4. Tarjouspyynnöstä tarjoukseen.....	15
5. Yhteistyö viranomaisten kanssa	17
6. Toimenpiteet ennen päivystystä.....	17
7. Toimenpiteet päivystyksessä	18
8. Toiminta päivystyksen aikana	18
9. Varusteet ensiapupäivystyksessä	19
10. Kirjaaminen ja raportointi päivystyksessä	19
11. Ensiapuohjeet.....	19
12. Viestiliikenne ensiapupäivystyksessä.....	20
13. Kiinteän ensiapupisteen merkitseminen	20
14. Päivystäjien jälkipurku	20
15. Päivystyksen raportointi ja laskutus	21
16. Vapaaehtoisten vakuutukset	21
LIITTEET	22

JOHDANTO

Suomen Punaisen Ristin päivystystoiminta on ensiapuryhmien aktiivisinta ja näkyvintä toimintaa turvallisuuden ja terveyden vahvistamiseksi. Toiminta vaikuttaa järjestön maineeseen ja tunnettavuuteen. Toiminta tapahtuu punaisen ristin tunnuksen alla ja osana Punaisen Ristin auttamistoimintaa. Ensiapupäivystykset motivoivat ensiapuryhmäläisiä harjoittelemaan ensiapu- ja muita auttamisvalmiustaitojaan. Ensiapupäivystyksillä on myös suuri merkitys monien osastojen taloudelle.

Ensiapuryhmät päivystävät vuosittain tuhansissa tapahtumissa kyläjuhlista aina suuriin urheilu- ja viihdetapahtumiin, joissa voi olla kymmeniä tuhansia ihmisiä. Ensiapua annetaan eri päivystyksissä vuosittain noin 16 000 hengelle. Punaisen Ristin päivystys on myös merkki vastuullisesta tapahtuman järjestämisestä.

Päivystäminen Suomen Punaisen Ristin edustajana sekä viranomaistoimintaa tukevana toimintana edellyttää laadukasta toimintaa. Tämä on laatuohje päivystysten toteuttamiseen.

Ohje on tuotettu työntekijöiden ja vapaaehtoisten yhteistyönä, ja ensiapuryhmäläisillä ovat osallistuneet sen kehittämiseen. Ohjeet on käsitelty ja hyväksytty Suomen Punaisen Ristin ensiapu- ja terveystoiminnan asiantuntijatyöryhmässä. Ohje on tarkoitettu noudatettavaksi kaikessa ensiapupäivystystoiminnassa.

OSASTON LAATUOHJEET

- Suomen Punaisessa Ristissä osaston hallitus vastaa ensiapuryhmän toteuttamista päivystyksistä ja seuraa osaston ensiapupäivystysten laatua. Ensiapuryhmä tiedottaa osaston hallitukselle päivystyksistä sovitulla tavalla. On suositeltavaa, että ensiapuryhmän edustaja kuuluu osaston hallitukseen.
- Osasto varmistaa ensiapuryhmälle riittävät taloudelliset resurssit päivystäjien kouluttamiseen ja tarpeellisten välineiden hankintaan.
- Mikäli osaston omat resurssit eivät riitä päivystyksen toteuttamiseen, osaston tulee olla yhteydessä toiseen osastoon tai piiriin. Säännöllistä yhteydenpitoa suositellaan, jotta osastot ovat jo etukäteen tietoisia toistensa resursseista ja yhteispäivystäminen on joustavaa. Toimintatapa sovitaan tilannekohtaisesti tai noudatetaan piirissä sovittua käytäntöä.
- Mikäli osastoon tulee tilaus oman osaston alueen ulkopuolelta, päivystisyhteyshenkilö sopii tapahtuma-alueen osaston kanssa, miten päivystys hoidetaan parhaalla mahdollisella tavalla tilaajalle.
- Mikäli osasto toteuttaa selviämispistetoimintaa osana ensiapupäivystystä, osaston tulee varmistaa, että selviämispistetoimintaan osallistuvilla päivystäjillä on riittävä osaaminen toimintaan, ks. selviämispistetoiminnan toteutusohje ([linkki](#)).
- Osasto käyttää ensiapupäivystyksissä ainoastaan ensiapupäivystysoikeuden omaavia, valtakunnallisesti sovitun käytännön mukaan Osaamisen varmistamisen suorittaneita ensiapupäivystäjiä. Lisäksi päivystyksissä voi toimia harjoittelijoita erillisen ohjeen mukaisesti.
- Osaston hallitus vahvistaa ensiapupäivystisyhteyshenkilön ensiapuryhmän esityksen perusteella. Yhteyshenkilö on suorittanut vähintään ensiapupäivystäjän peruskurssin. Osastolla voi olla useampi ensiapupäivystisyhteyshenkilö.
- Ensiapupäivystyksen johtaja toimii ensiapuryhmän operatiivisena johtajana päivystystilanteessa. Päivystyksen johtajan koulutuksena on vähintään ensiapupäivystäjän peruskurssi ja suosituksena EA 3@ -kurssi ja/tai päivystysten johtamisen ja hallinnoinnin jatkokoulutusmoduulit. Päivystyksen johtajalla tulee olla kokemusta ja tietoa päivystyksistä.
- Osasto raportoi Punaisen Ristin piirille ja keskustoimistolle valtakunnallisesti sovitulla tavalla ensiapupäivystyksistä. Osaston ensiapuryhmä käyttää Hupsis-päivystystietokantaa toiminnanhallintajärjestelmänä. Ensiapuryhmän ryhmäillat, jäsenet ja ensiapupäivystykset kirjataan Hupsis-päivystystietokantaan. Ryhmä vastaanottaa myös päivystystilauksia Hupsis-järjestelmän kautta.

ENSIAPURYHMÄN LAATUOHJEET

- Päivystävän ensiapuryhmän tulee kokoontua ja harjoitella ensiapua ja päivystyksiin liittyviä asioita vähintään viisi kertaa kevätkaudella ja viisi syyskaudella. Jokaisen harjoittelukerran suosituspituus on kaksi oppituntia eli vähintään 90 minuuttia. Harjoituskerrat (sekä lähi- että etäryhmäillat) sisältöineen ja osallistujineen tulee kirjata Hupsis-päivystystietokantaan.
- Voidakseen toteuttaa päivystystoimintaa, ryhmässä on oltava vähintään yksi päivystyksiä johtamaan kykenevä ja kaksi muuta päivystysluvallista henkilöä. Suositus on, että päivystyksen johtaja on suorittanut johtamisen ja hallinnoinnin koulutusmoduulit ja/tai EA 3 ® -kurssin. Jokaisella päivystäjällä tulee olla voimassa oleva ensiapupäivystyslupa. Lisäksi päivystäjän tulee harjoitella säännöllisesti ja suorittaa Osaamisen varmistaminen.
- Piirin valtuuttamat kouluttajat järjestävät Osaamisen varmistamisen -tilaisuuksia vähintään kolmen vuoden välein. Päivystäjän tulee suorittaa Osaamisen varmistaminen tai osasto merkitsee päivystäjän harjoittelijaksi Hupsis-päivystystietokantaan.
- Suuririskisten yleisötilaisuuksien päivystysten kohdalla suositellaan päivystäjille ennakkoperehdytystä.
- Päivystäjien määrä perustuu riskikartoitukseen. Päivystyksen minimisuositus on johtaja ja kaksi päivystäjää. Pienen, vähäriskisen tapahtuman päivystäjien minimimäärä voi kuitenkin poiketa tästä suosituksesta ja olla johtaja ja päivystäjä. Päivystäjien määrä tulee mitoittaa riittäväksi.
- Päivestyksissä voi olla harjoittelijoita, mikäli tapahtumajärjestäjän kanssa on sovittu heidän mukanaolostaan. Harjoittelijaa ei lasketa viralliseksi päivystäjäksi. Harjoittelijalle nimetään ohjaaja päivystykseen. Harjoittelija ei korvaa varsinaista päivystäjää, eikä hänen vastuulleen saa jättää esimerkiksi ensiapupäivystyspistettä. Päivystyksiin voidaan ottaa enintään yksi harjoittelija yhtä päivystysparia kohden.
- Ensiapuryhmän on huolehdittava, että päivestyksissä käytettävät välineet ovat tarkoituksenmukaisia ja kunnossa. Lääkinnällisten laitteiden tulee täyttää laatuvaatimukset, eli niiden tulee olla CE-merkittyjä, hankittu luotettavalta tavarantoimittajalta, säilytetty oikein, päivämäärien tulee olla kunnossa ja niitä käytetään niin kuin valmistaja on tarkoittanut.
- Ensiapupäivystystä varten koottujen tilapäisten rakenteiden (teltat, katokset jne.) tulee täyttää paikallisesti annetut viranomaismääräykset.

- Ensiapuryhmän päivystysyhteyshenkilö tai muu osastossa tehtävään sovittu henkilö
 - ottaa päivystyksen tilauksen vastaan
 - tekee riskikartoituksen yhdessä tilaajan kanssa
 - tekee päivystyksestä tarjouksen
 - kirjaa päivystyksen valtakunnalliseen päivystystietokantaan ja rekrytoi päivystäjät
 - sopii päivystyksestä kirjallisesti osaston valtuuttamaan summaan saakka
 - huolehtii päivystyksen jälkeisestä raportoinnista osaston hallitukselle ja ensiapupäivystyksen tilaajalle
 - huolehtii laskutuksesta.

- Ensiapuryhmä kerää säännöllisesti palautetta ensiapupäivystyksistä. Tämä edellyttää sitä, että ensiapuryhmässä on suunniteltu miten päivystysten tilaajilta ja asiakkailta sekä päivystäjiltä kerätään palautetta ja miten saatu palaute käsitellään osastossa.

- Päivystyksen toteuttamisessa tulee huomioida viranomaisten ja hyvinvointialueiden alueelliset ohjeet.

ENSIAPUPÄIVYSTÄJÄN LAATUOHJEET

Ensiapupäivystyksessä toimimisen edellytykset

- Tarpeeksi hyvä fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky, jotta päivystäjä pystyy antamaan hätäensiavun vaativissakin tilanteissa, toimimaan ryhmässä ja kohtaamaan autettavat hyvän asiakaspalvelun vaatimalla tavalla. Päivystäjän on kyettävä esimerkiksi elvyttämään 4 minuuttia yhtäjaksoisesti ja tehokkaasti lattia- tai maatasolla.
- Salassapitositoumuksen allekirjoittaminen ja vaitiolovelvollisuuden merkityksen ymmärtäminen.
- Ensiapupäivystäjät ja ensiapupäivystyksessä mukana olevat harjoittelijat käyttävät selkämerkinä isoa punaista ristiä. Päivystäjät käyttävät voimassa olevaa henkilökorttia ja harjoittelijat harjoittelijakorttia.
- Siisti ja ehjä ulkoasu, joka noudattaa ensiapupäivystyksen ohjeita. Ensiapupäivystäjille suositellaan yhtenäistä asua, jossa käytetään punaisia tai tummia housuja tai noin polvimittaisia löysiä shortseja ja yksiväristä (punainen, musta tai valkoinen) hihallista yläosaa. Kaikkien tulee käyttää ensiapupäivystysliiviä, -takkia tai T-paitaa, johon saa selkämerkin kiinni. Kenkien tulee olla säähän ja olosuhteisiin sopivat. Juhlatilaisuuksien päivystysasu voidaan määritellä erikseen.
- Päivystyksen johtajan ohjeiden mukainen toiminta.
- Päihteettömyys ensiapupäivystysten aikana ja asiallinen käytös. Päivystysasussa tupakkatuotteiden käyttö on kielletty.

Harjoittelijana toimimisen edellytykset

- Harjoittelijan tulee olla vähintään 16-vuotias, täyttää Ensiapupäivystäjän peruskurssin pohjakoulutusvaatimukset, suorittanut, ensiapuryhmässä toimiva henkilö, jolla on sellainen fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toimintakyky, että hän pystyy ohjatusti toimimaan päivystyksessä sekä kohtaamaan autettavat hyvän asiakaspalvelun vaatimalla tavalla.
- Alle 18-vuotias tarvitsee huoltajan kirjallisen luvan päivystykseen osallistumisesta.

Päivystäjänä toimimisen edellytykset

- Punaisen Ristin periaatteiden ja arvojen tunteminen.
- Ensiapupäivystäjän peruskurssi.
- Vähintään 18-vuotias.
- Oman osaston toiminnan tunteminen.
- Hupsis-päivystystietokannan tunnukset.
- Radiopuhelin ja/tai muun viestintäkaluston hallinta.
- Suomen Punaisen Ristin ensiapupäivystyksen laatuohjeiden noudattaminen.
- Vastuu omasta ja muiden turvallisuudesta, jaksamisesta ja hyvinvoinnista.
- Kaikkien ensiapupäivystäjien tulee olla Suomen Punaisen Ristin jäseniä.

Päivystysoikeuden ylläpitäminen

- Säännöllinen osallistuminen osaston ensiapuryhmän harjoituksiin vähintään 5 kertaa vuodessa. Harjoitusten tulee vähintään sisältää hätäensiavun keskeiset sisällöt: ensiarvion tekeminen, peruselintoimintojen häiriöt, tajuttoman ensiapu ja elvytys (syksyllä ja keväällä), vierasesineen poisto hengitysteistä ja suuren verenvuodon tyrehtyttäminen sekä lisäksi tarkennetun tilanarvion tekeminen.
- Ensiapupäivystäjien Osaamisen varmistamisen suorittaminen valtakunnallisen mallin mukaisesti.
- Mikäli päivystäjä menettää päivystysoikeuden, on päivystysoikeus mahdollista saada takaisin osallistumalla edellä kuvattuihin viiteen ensiapuharjoituskertaan. Ensiapuryhmän johtajan tai -päivystysvastaavan tulee myös suositella päivystysoikeuden palauttamista. Harjoittelun lisäksi tulee suorittaa Osaamisen varmistaminen ensiapuryhmässä. Tarpeen mukaan päivystäjä ohjataan kertaamaan ensiapupäivystäjän peruskurssille.

Päivystysoikeuden peruminen

- Ensiapuryhmän johtaja ja/tai päivystysyhteyshenkilö ja osaston edustaja keskustelevat yhdessä päivystäjän kanssa siitä, onko hänen fyysinen, psyykinen tai sosiaalinen kuntonsa riittävä päivystämiseen. Sovitusti päivystäjä voi jatkaa harjoittelijastatuksella. Ristiriitatilanteissa apua pyydetään osaston hallitukselta tai piiritoimistosta.

- Ensiapuryhmän johtajan ja/tai päivystysyhteyshenkilön esityksestä päätöksen päivystysoikeuden peruuttamisesta tekee osaston hallitus.
- Esitys päivystysoikeuden peruuttamisesta voidaan tehdä myös piirin ensiapuryhmätoiminnasta vastaavalle henkilölle, mikäli osasto ei jostain syystä halua itse peruuttaa päivystysoikeutta.

Päivystäjälle suositeltavat lisäkoulutukset

- Punainen Risti tutuksi (Järjestötuntemus)
- Ensiapupäivystysten jatkokoulutusmoduulit
- EA3
- Viestikoulutus
- Varhaisen Puuttumisen -koulutus / Selviämispisteellä toimiminen -moduuli
- Alkusammutuskoulutus
- Henkisen tuen peruskurssi
- Ensihuollon peruskurssi
- Auttamisvalmiuden peruskurssi
- Terveysten edistämisen verkkoperehdytys

PIIRIEN LAATUOHJEET

- Piirissä on ensiapuryhmätoiminnan kehittämistä vastuussa oleva henkilö, joka on terveydenhuollon ammattilainen ja tuntee ensiapupäivystystoiminnan. Piiri huolehtii ensiaputoiminnasta vastaavan työntekijän ensiapupäivystyksiin liittyvästä toimipaikkakoulutuksesta, joka sisältää tarvittaessa harjoittelun päivystyksissä.
- Piiri järjestää osastoille riittävän määrän koulutusta, jotta osastot saavat koulutettua tarpeeksi ensiapupäivystäjiä. Ensiaputoiminnan jatkokoulutusta tulee järjestää tarvittaessa itse tai ohjata vapaaehtoiset muiden piirien järjestämiin koulutuksiin. Piirin järjestämiä ensiaputoiminnan jatkokoulutuksia ovat mm. päivystysten jatkokoulutusmoduulit, EA 3® -kurssi ja ensivastekoulutus.
- Piiri huolehtii päivystäjien Osaamisen varmistamisesta vähintään 3 vuoden välein.
- Piiri tukee ja ohjaa osastoja päivystystoiminnassa.
- Piirin tulee osaltaan tiedottaa ensiavun ohjeiden päivityksistä osastoja ja ensiapuryhmiä.
- Osaston hallitus vastaa ensisijaisesti ensiapupäivystyksistä, mutta piiri voi tarvittaessa varmistaa päivystysten laadun ja tukea osastoa päivystysten laatuohjeen toteuttamisessa.
- Mikäli yksittäinen ensiapupäivystäjä ei noudata laatuohjeita, tulee asiaan puuttua osastossa sovitulla tavalla. Tarvittaessa piiristä saa tukea tilanteen ratkaisemiseksi. Piirin työntekijä voi tarvittaessa evätä päivystysoikeuden.
- Valtakunnallisen tilausjärjestelmän kautta tulleet päivystystilaukset ilmoitetaan niille piireille ja osastoille, joiden alueella tapahtumat ovat.
- Piirin järjestäessä päivystyksiä, piiriä koskevat samat ensiapupäivystysten laatuohjeet kuin osastoja.
- Piiri tekee mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan yhteistyötä erityisvastuualueiden/sairaanhoitopiirien, pelastuslaitosten ja hyvinvointialueiden kanssa. Piiri tiedottaa sovituista asioista osastoille.

KESKUSTOIMISTON LAATUOHJEET

- Keskustoimistossa on ensiapuryhmätoiminnan valtakunnallisesta kehittämisestä vastuussa oleva henkilö, joka on terveydenhuollon ammattilainen ja tuntee päivystystoiminnan.
- Keskustoimisto tuottaa ohjeistuksia ja tiedottaa ensiapuun liittyvistä päivityksistä piirejä ja osastoja.
- Keskustoimisto vastaa Osaamisen varmistamisen -tilaisuuksien valtakunnallisten materiaalien tuottamisesta aina edellisen vuoden loppuun mennessä.
- Keskustoimisto järjestää valtakunnallisia webinaareja ja/tai muuta koulutusta uusien ohjeiden jalkauttamiseksi.
- Keskustoimisto vastaa päivystyskoulutuksien ajantasaisuudesta.
- Keskustoimisto kehittää ensiauttajatoimintaa osana ensiapupäivystyksiä.
- Keskustoimisto vastaa valtakunnallisista ensiapuryhmätoimintaan liittyvistä koulutuksista, kouluttajakoulutuksista (esimerkiksi ensiapuryhmien kouluttajakoulutukset), niiden täydennyskoulutuksista sekä ryhmänjohtajakoulutuksesta.

ENSIAPUPÄIVYSTYKSEN KÄYTÄNNÖN JÄRJESTÄMINEN

1. Tieto osastosta

- Päivystyksen tilaaja saa tietoa Punaisen Ristin tarjoamasta ensiapupäivystystoiminnasta sekä järjestön että osastojen internet-sivuilta. Osastojen/osastoryhmien yhteystiedot tulee laittaa selkeästi osaston internet-sivulle ja päivittää säännöllisesti. Sivuilta tulee selkeästi löytää tieto, miten ensiapupäivystys osastosta tilataan.
- Osastolla tulee olla sähköpostiosoite, johon päivystystiedustelut tulee voida lähettää. Mikäli mahdollista, käytössä on punainenristi.fi -päätteellinen sähköpostiosoite.
- Osastolla, jolla on säännöllisesti ensiapupäivystystoimintaa, on hyvä olla sähköpostin lisäksi vakituinen ensiapupäivystysnumero sekä operatiiviseen käyttöön että numero tilaajien etukäteisyhteydenottoja varten. Numero voi olla myös sama.
- Päivystyksen tilaaja saa lisäksi tietoa Punaisen Ristin tarjoamasta ensiapupäivystystoiminnasta piiritoimistoilta sekä valtakunnallisilta internet-sivuilta.

2. Tarjouspyynnön ja/tai tilauksen jättäminen

- Tapahtuman järjestäjä tai muu taho voi jättää tarjouspyynnön tai tilauksen ensiapupäivystyksestä osastolle puhelimitse, tilausjärjestelmän tai sähköpostin välityksellä.
- Osaston on hyvä ohjeistaa tilaajia jättämään tarjouspyyntö pienten tapahtumien osalta vähintään 2 viikkoa ennen tapahtumaa, isojen tapahtumien osalta vähintään 4 viikkoa ennen tapahtumaa ja massatapahtumien osalta (yli 5 000 osallistujaa) 4–5 kuukautta ennen tapahtumaa. Osasto itse määrittää toimintavalmiuden, missä ajassa pystyy ensiapupäivystyksen järjestämään.
- Tarjouspyynnössä/tarjouksessa tulee ilmetä ainakin seuraavat asiat: ensiapupäivystyksen tilaajan ja tapahtuman järjestäjän (mikäli nämä ovat kaksi eri tahoa) yhteystiedot, tapahtuman tarkka paikka ja aika, tapahtuman luonne, tilaajan näkemys riskeistä (riskikartoituslomake) ja odotettu henkilömäärä.
- Ennen tarjouksen jättämistä tulee selvittää ainakin seuraavat asiat: tilaajan/tapahtuman järjestäjän yhteystiedot, tapahtuman tarkka aika ja paikka, tapahtuman luonne, toivotut muut palvelut (selviämispiste, henkinen tuki, kiertävä terveydenedistäminen), tilaajan näkemys riskeistä (riskikartoituslomake) ja tilaisuuteen odotettu henkilömäärä. Osaston sivuilla kannattaa ohjeistaa tilaajaa/tarjouspyynnön jättäjää kertomaan nämä asiat jo tarjouspyynnön yhteydessä.
- Tarjous sisältää:
 - Päivämäärä, mihin asti tarjous on voimassa
 - Kokonaishinta

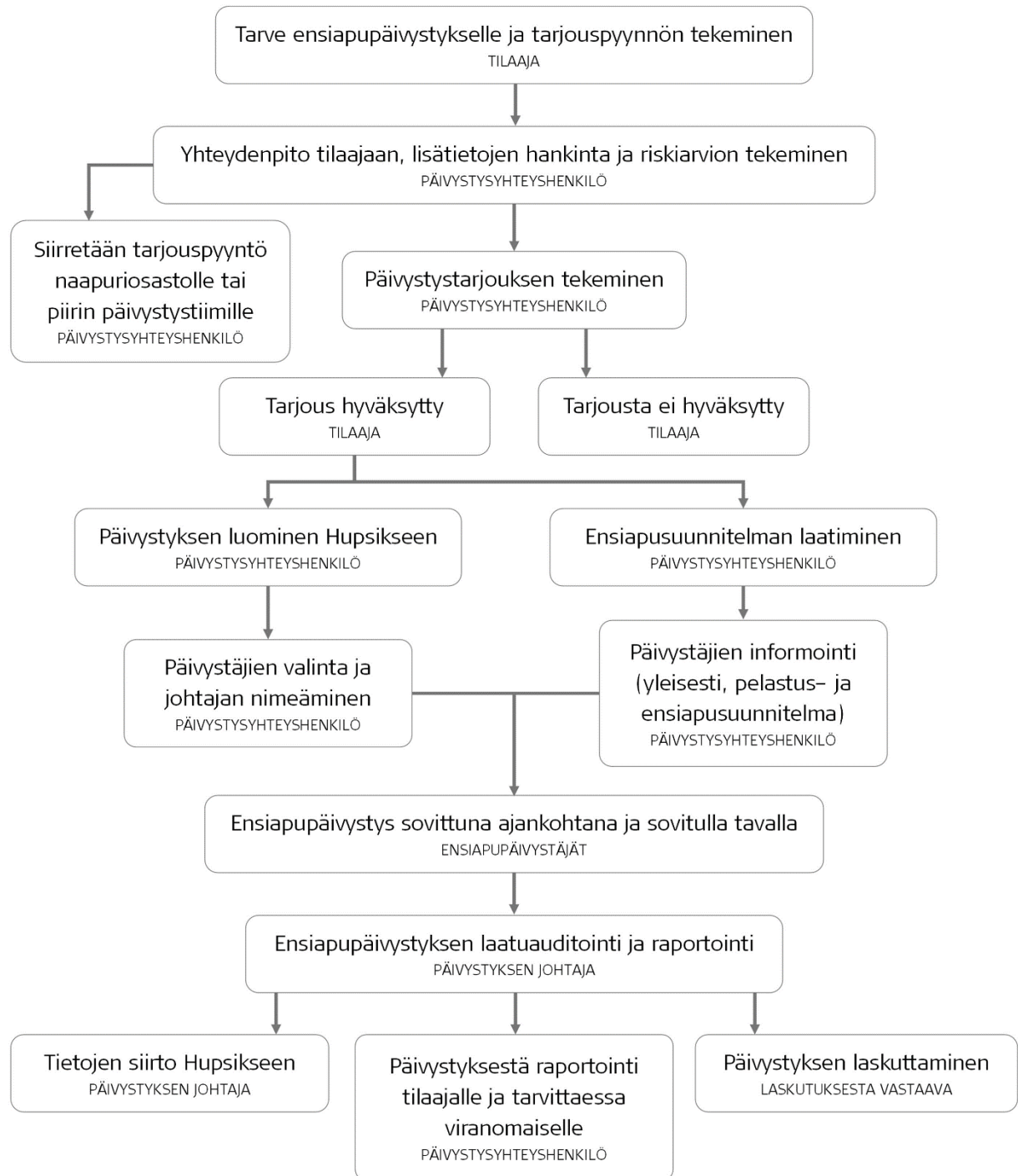
- Palvelukuvaus siitä, mitä päivystyksessä sitoudutaan tuottamaan
- Tarjousehdot: maksuaika, peruutusehdot jne.
- Yhteystiedot

3. Riskikartoituksen ja ensiapusuunnitelman tekeminen

- Riskikartoituksella pyritään riskien ehkäisyyn, sellaisten riskien tiedostamiseen, joita ei voi ehkäistä ja oikean päivystäjämäärän mitoittamiseen. Osaston on tärkeä selvittää aikaisessa vaiheessa, tarvitaanko päivystyksen toteuttamiseksi toisen osaston tukea, ja onko tilaisuudessa tarve ensivasteelle, selviämispisteelle, henkisen tuen tai kiertävän terveyden edistämisen vapaaehtoisille. Tärkeää on myös huomioida viranomaisten tai hyvinvointialueiden ohjeet.
- Jokaisesta päivystyksestä tehdään ennakkoon riskikartoitus yhdessä päivystyksen tilaajan ja tapahtuman turvallisuudesta vastaavan henkilön kanssa. Apuna riskikartoituksessa voi käyttää riskinarvion sähköistä työkalua ([linkki](#)).
- Riskikartoitus pohjautuu päivystyksen tilaajalta saatuihin tietoihin, tapahtuman erityispiirteisiin ja alueen ensihoitojärjestelmään. Riskikartoitus saatetaan tiedoksi päivystäjille.
- Riskikartoituksen pohjalta määritellään ensiapupäivystyksessä tarvittavat palvelut (ensiapu, ensivaste, henkinen tuki, ensihuolto, selviämispiste jne.).
- Riskikartoituksen pohjalta tehdään ensiapusuunnitelma ja sovitusti se liitetään osaksi tapahtuman pelastussuunnitelmaa. Ensiapusuunnitelman sisällössä tulee huomioida alueellisten viranomaisten vaatimukset esim. sairaanhoitopiiriltä tai pelastuslaitokselta. Lisäksi suunnitelmassa tulee huomioida terveysturvallisuusnäkökulma.
- Jos osasto tarvitsee apua päivystyksen suunnitteluun tai toteuttamiseen, apua kannattaa kysyä piiristä tai toisesta osastosta.

4. Tarjouspyynnöstä tarjoukseen

- Kartoitetaan, pystyykö osasto yksin tai alueellisena yhteistyönä ottamaan vastaan päivystyksen ja jättämään siitä tarjouksen.
- Päivystyksen tilaaja saa alustavan vastauksen päivystyspyyntöön mahdollisimman nopeasti, kuitenkin viimeistään viikon sisällä tarjouspyynnön jättämisestä.
- Jos osaston resurssit eivät riitä päivystyksen hoitamiseen, osasto ohjaa tarjouspyynnön naapuriosastoille tai piirin päivystystiimille.
- Osastossa on prosessikuvaus/yhteinen tieto siitä, miten tarjouspyyntö kulkee osastossa (ks. kaavio).

- Alustava tarjous perustuu riskinarvioon ja alustavaan ensiapusuunnitelmaan. Osasto voi nojautua hinnoittelussa valtakunnalliseen korvaussuositukseen (liite) Punaisen Ristin ensiapupäivystystoiminnan järjestämisestä.
- Tilaajan kanssa tehdään kirjallinen sopimus ensiapupäivystyksestä ja mahdollisista muista palveluista (liitteenä esimerkki sopimus pohjasta). Pienten päivystysten yhteydessä päivystyksen tilaajan toiveesta sopimuksena voi toimia myös sähköposti, josta selviää sovitut asiat.

5. Yhteistyö viranomaisten kanssa

- Laadukkaasti toteutettu ensiapupäivystys parantaa tapahtumaan osallistuvien turvallisuudentunnetta ja heidän toipumistaan mahdollisesti tapahtuvissa sairastumisissa tai loukkaantumisissa. Ensiapupäivystyksen toteuttaminen, huomioiden alueen viranomaisten toimintaedellytykset, vähentää yleisötilaisuuden julkiselle terveydenhuollolle, poliisille ja sosiaalityölle aiheuttamaa kuormitusta.
- Tapahtuman järjestäjällä on vastuu tiedottaa tapahtuman turvallisuussuunnitelmasta viranomaisille ennakoon. Käytännöt alueen ensihoitoviranomaisen ja tapahtumien ensiapupalveluista vastaavien tahojen välisessä yhteistyössä vaihtelevat alueellisesti. Osaston tulee olla tietoinen oman alueen toimintamalleista ja toimia niiden mukaan.
- Ensiapusuunnitelmassa tulee näkyä ajantasaiset tiedot ensiapuyhteyshenkilön yhteystiedoista. Suunnitelmassa tulee näkyä tapahtuma-aikainen vastuuhenkilö sekä henkilö, joka vastaa tapahtuman ensiapupalveluiden suunnittelusta.
- Tapahtuman turvallisuustoimijoiden yleisjohtovastuu on tapahtuman turvallisuuspäälliköllä. Ensiapupäivystys toimii hänen alaisuudessaan.

6. Toimenpiteet ennen päivystystä

- Ensiapupäivystysten hallinnointityökaluna käytetään Hupsis-päivystystietokantaa.
- Päivystykselle sovitaan päivystyksen johtaja. Isoissa ja vaativissa päivystyksissä voi olla yleisjohtaja ja hoitojohtaja sekä mahdollisesti selviämispisteen johtaja erikseen. Päivystyksen johtajalla tulee olla riittävä osaaminen ja kokemus suhteessa päivystyksen vaativuuteen. Tarvittaessa osasto voi pyytää apua toisesta osastosta tai piiristä.
- Päivystyksen johtajalla tulee olla tieto päivystäjästä ja heidän yhteystietonsa. Päivystyksen johtaja näkee päivystäjät ja yhteystiedot Hupsis-päivystystietokannasta.
- Päivystykseen lupautuminen on sitovaa. Mikäli päivystäjälle tulee este, hän ilmoittaa siitä välittömästi päivystyksen johtajalle tai yhteyshenkilölle, ja toimii ryhmässä sovittujen käytäntöjen mukaisesti.
- Ennen päivystystä toteutetaan päivystyksen laajuuden ja riskitason huomioiva ennakkoinformointi/-koulutus päivystyksessä toimiville vapaaehtoisille. Informoinnissa/koulutuksessa käydään läpi myös pelastus- ja turvallisuussuunnitelma ja ensiapusuunnitelma sekä muut tarpeelliset tapahtumaan liittyvät asiat. Päivystäjien tulee perehtyä pelastus- ja turvallisuussuunnitelmaan sekä ensiapusuunnitelmaan ennen päivystysvuoron alkua ennalta sovitulla tavalla.

- Mikäli tapahtumassa on tilaajan järjestämä (päivystyksessä käytettävä ensiapuryhmän ulkopuolinen) lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö, tulee ensiapupäivystyksen johtajan huolehtia hänen perehdyttämisestään Punaisen Ristin päivystykseen liittyvissä asioissa ja sopia yhteistyöstä.
- Päivystyksessä on mukana päivystyksen riskikartoituksen vaatimat varusteet.
- Päivystäjien huolto, esimerkiksi ruokailu ja tauot, on suunniteltu etukäteen.

7. Toimenpiteet päivystyksessä

- Päivystäjien tulo- ja lähtöajat kirjataan ja poikkeamat päivitetään Hupsikseen.
- Päivystyspaikan ja välineiden on oltava kunnossa ja asianmukaisesti merkittyjä voimassa olevan graafisen ohjeen mukaisesti. (Linkki graafiseen ohjeeseen ja lomakepohjiin.)
- Päivystäjät perehtyvät päivystysvälineisiin päivystyksen aluksi. Päivystyksen johtajan tulee tietää päivystäjien osaamistaso. Mikäli päivystäjä ei ole saanut perehdytystä jonkun tietyn välineen käyttöön, hän informoi siitä päivystyksen johtajaa. Lisäksi ensiapupäivystyksen johtajalla tulee olla tieto lääkeluvallisista ensiapupäivystäjistä.

8. Toiminta päivystyksen aikana

- Päivystyksissä päivystäjät toimivat Punaisen Ristin sääntöjen, periaatteiden, ensiapupäivystysten laatuohjeen, selviämispisteen toteutumisohjeen, terveysturvallisuusohjeiden, eettisten ohjeiden sekä saatavilla olevien viranomaisohjeiden esim. ensihoitokeskusten ohjeiden mukaan.
- Päivystyspaikalla toiminnan tulee olla hyvin johdettua. Päivystyksen johtajalla tulee olla koko ajan kokonaiskuva tilanteesta ja toimiva yhteys tapahtuman turvaorganisaatioon ja päivystäjiin. Tarpeen mukaan päivystyksissä pidetään tilanpäiväkirjaa.
- Päivystäjä on toiminnassaan aktiivinen ja huomioi mahdolliset riskit, sekä pyrkii ehkäisemään tapaturmia.
- Päivystäjät noudattavat vaitiolovelvollisuutta, toimivat aseptisesti, huomioivat turvallisuusnäkökohdat sekä edistävät terveyttä ja hyvinvointia päivystyksissä sekä antavat tarvittavat jatkohoito-ohjeet.
- Mikäli päivystyksessä on mukana harjoittelija, hän toimii päivystyksessä ohjatusti. Harjoittelija käyttää kuvatonta harjoittelijakorttia, joita saa piiristä tai osastosta.

9. Varusteet ensiapupäivystyksessä

- Päivystyksessä tarvittavien varusteiden määrän ja laadun tulee aina pohjautua riskikartoituksen pohjalle tehtyyn ensiapusuunnitelmaan.
- Päivystyksessä tulee olla käytettävissä defibrillaattori eli sydäniskuri. Käytettävissä olevaan laitteeseen tulee tutustua etukäteen.
- Varusteiden tulee olla asianmukaisia ja kunnossa. Ensiapupäivystyksen varustuksessa noudatetaan minimivarustelistausta (liite). Selviämispisteen minimivarustelistaus löytyy selviämispisteen toteutusohjeesta.
- Päivystäjien tulee hallita varusteiden käyttö.

10. Kirjaaminen ja raportointi päivystyksessä

- Kaikki auttamistilanteet tulee kirjata Punaisen Ristin päivystysasiakirjoihin. Kaikista autetuista täytetään tilastokirjanpito. Jatkohoitoon lähetettyjen ja lastensuojeluilmoitusten määrä merkitään myös Hupsikseen.
- Mikäli autettavan tila vaatii tarkkailua ja/tai autettava lähtee jatkohoitoon, täytetään ensiavun tarkkailu- ja saatelomake. Työtaturmissa tulee tehdä tarkkailu- ja saatelomake vakuutusta varten. Kotihoidettavat vammat esim. haavojen ensiapu voidaan kirjata pelkästään ensiapupäivystyksessä autetut -lomakkeelle.
- Selviämispisteellä on oma lomake, jota käytetään asiakkaan tietojen ja tämän voinnin seurantatietojen kirjaamiseen. Selviäjän lähtiessä jatkohoitoon, täytetään ensiavun saatelomake.
- Autettavalle annetaan aina päällimmäinen osio hänestä täytetystä ensiavun tarkkailu- ja saatelomakkeesta. Osastolle ja piirille jääviin kappaleisiin ei jää autetun henkilötietoja. Ensihoitohenkilökunnalle annetaan raportti autettavan tilasta. Kotihoitoon siirtyville annetaan vammaan tai sairauteen liittyvät itsehoito-ohjeet.
- Laadukas ja luotettava ensiapupäivystystoiminta edellyttää ensiapupäivystäjien vaitiolovelvollisuutta autettavia henkilöitä koskevissa asioissa sekä tapahtuman tilaajan liiketoimintaa koskevan ja viranomaisyhteistyön kautta saadun salassa pidettävän tiedon osalta.

11. Ensiapuohjeet

- Päivystäjien tulee noudattaa Punaisen Ristin päivystystoimintaan tehtyjä ohjeita ja soveltuvin osin viranomaistahojen kanssa sovittuja käytänteitä.

- Päivystäjät osaavat antaa autettavalle itsehoito-ohjeita pienissä vammoissa ja sairastapauksissa.
- Ohjattaessa autettava jatkohoitoon tulee huomioida alueellisten päivystävien hoitopaikkojen poikkeusaukioloajat ja muut alueelliset hoitoonohjauskäytännöt.
- Autettavan kieltäytyminen hoidosta vahvistetaan joko hänen itsensä tai vaihtoehtoisesti kahden päivystäjän allekirjoituksella Autetut-lomakkeeseen. Poikkeuksellisissa tilanteissa, esim. autettavan kieltäytyessä hoidosta henkeä uhkaavassa tilanteessa, tehdään tarvittaessa hätäilmoitus ja ilmoitetaan päivystysten johtoon.

12. Viestiliikenne ensiapupäivystyksessä

- Päivystysalueella liikkuviin päivystyspareihin ollaan yhteydessä ensisijaisesti radiopuhelinten avulla. Kaikkien päivystäjien tulee hallita käytössä olevien viestivälineiden käyttö sekä viesti- ja puheohje. Tarvittaessa päivystäjille annetaan laitteiden käyttökoulutus.
- Suurissa ja korkean riskin päivystyksissä on hyvä olla käytössä Virve-päätelaitteita.
- Viestiliikenne kirjataan tarvittaessa viestikirjanpitoon, jos tilannekuvan muodostaminen tai päivystysten johtaminen sitä edellyttävät.
- Päivystysten johtajalla pitää olla toimiva viestiyhteys myös tapahtuman järjestäjään ja turvallisuusorganisaatioon. Päivystysten yleisjohtajan olisi hyvä sijoittua tapahtuman turvallisuuden tilannekeskukseen.

13. Kiinteän ensiapupisteen merkitseminen

- Päivystyspiste merkitään selkeästi punaisella ristillä sekä tarkoitukseen suunnitelluilla banderolleilla (ensiapupäivystys ja mahdollinen selviämispiste) tai muulla sopivalla välineellä.
- Päivystyspisteen merkinnän tulee olla järjestön voimassa olevan graafisen ohjeen mukainen. (linkki)

14. Päivystäjien jälkipurku

- Päivystysten jälkeen päivystysten johtaja huolehtii purkukeskustelun järjestämisestä.
- Toimintatapa vaativien tilanteiden varalle olisi hyvä olla kuvattuna sisältäen osastotason toiminnan ja tuen saannin piiristä.

15. Päivystyksen raportointi ja laskutus

- Raportti päivystyksestä toimitetaan päivystyksen tilaajalle 2 viikon sisällä tapahtumasta.
- Päivystyksen tilaajalle raportoidaan yleisesti päivystyksen kulusta, havaituista parannusehdotuksista ja hyvistä asioista. Päivystyksistä kysytään palautetta myös tapahtumajärjestäjiltä.
- Päivystyksen tilaajalle raportoidaan autettujen ja jatkohoitoon lähetettyjen määrä. Erillisestä pyynnöstä Punaisen Ristin osasto voi laatia tarkemman raportin. Autettujen tietoja ei luovuteta tilaajalle.
- Korvaus ensiapupäivystyksestä maksetaan osaston tilille. Laskutus tulisi tehdä mahdollisimman pian, viimeistään kuukauden sisällä.

16. Vapaaehtoisten vakuutukset

- Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan osallistuvat vapaaehtoiset on vakuutettu Suomen Punaisen Ristin toimesta. Omasta vakuutusturvasta on hyvä huolehtia, koska järjestön vakuutus korvaa vain tapaturmat ja autetulle aiheutuneet vahingot, ei esim. päivystäjän henkilökohtaisia tavaroita. Etusijalla sattuneissa tapaturmissa ja vahingoissa ovat toimijoiden omat henki-, vapaa-ajan ja tapaturma- sekä kotivakuutukset.
- Vakuutus muodostuu vapaaehtoistoiminnan ryhmätapaturmavakuutuksesta, järjestön toiminnan vastuuvakuutuksesta ja terveydenhuollon ammattilaisten potilasvakuutuksesta. (linkki)
- Vakuutusmaksut hoidetaan keskitetysti keskustoimistolta.

LIITTEET

Ensiapupäivystyksen korvaussuositus

Esimerkki ensiapupäivystyksen sopimus pohjasta

Ensiapupäivystyksen minimivarustelista

punainenristi.fi

Valmisteleva työryhmä:

Heikkilä Markku, Tampereen osasto

Heinonen Aku, Turun osasto

Hiihdenoja-Siren Tiina, Satakunnan piiri

Kujanpää Jarmo, Joroisten osasto

Laitila Kati, keskustoimisto

Lempinen Markku, Helsingin ja Uudenmaan piiri

Lohrum Virpi, keskustoimisto

Mattila Pirjo, Hämeen piiri

Nyman-Byskata Carina, Petalax avdelning

Ojala Jenni, Kaakkois-Suomen piiri

Rantaniemi Ainomajja, Rovaniemen osasto

Tossavainen Laura, Kuopion osasto

Valjakka Aleks, Turun osasto